

'We hebben genoeg van alle verdeeldheid'

**Wat voor samenleving onthult zich in Israël nu de coronastofwolken langzaam optrekken?
Hoe bereikbaar is het 'oude normaal' in het Heilige Land?**

Het was zomaar een ontmoeting op straat. Leuke, enthousiaste mensen. Oorspronkelijk komen ze uit Noorwegen. Een jaar of tien geleden hebben ze 'aliya' gemaakt (als Jood naar Israël verhuisd). Deze zomer volgt er weer een verhuizing: terug naar Noorwegen. 'We hebben genoeg van Israël. In dit land willen we onze kinderen en kleinkinderen niet laten opgroeien. We hebben meer dan genoeg van alle verdeeldheid.' Israël geldt als een van de weinige landen ter wereld waar op het moment van schrijven alle wijzers op het corona-dashboard in het groen staan. Veel beperkingen zijn daarom opgeheven.

Dit betekent echter niet dat alles in Israël is zoals voorheen. De coronacrisis heeft breuklijnen in de samenleving opengelegd die moeilijk te dichtn zijn. De impact van covid-19 zal zich in het Heilige Land nog lange tijd laten gelden.

Ego

De eerste breuklijn heeft alles te maken met de politiek. Zelfs de coronacrisis kon politici er niet toe zetten hun ego's opzij te schuiven omwille van het landsbelang. Te midden van de coronacrisis gingen de Israëli voor de vierde keer in twee jaar naar de stembus.

De verkiezingen draaiden ten diepste om één vraag: ben je voor of tegen premier Netanyahu. De uitslag legde bloot wat iedereen in Israël voelt: het land is tot op het bot verdeeld. Beide kampen zijn min of meer in evenwicht.

De kabinetsformatie lijkt een moeilijk verhaal. Het is daarom niet onwaarschijnlijk dat de huidige patstelling de opmaat vormt voor verkiezingen; opnieuw...

De Jaffastraat in Jeruzalem

Begrafenis

En dan zijn er ook de sociale spanningen. Het afgelopen jaar werd extra zichtbaar dat er een diepe religieuze scheidslijn loopt door de Joods-Israëliische samenleving. Dit kan op lange termijn niet zonder consequenties blijven.

Het is grofweg de ultraorthodoxe gemeenschap tegenover de rest. Voor de 'rest' geldt niet dat die uitsluitend bestaat uit seculiere Israëli. Ook veel liberale, conservatieve of 'gewoon' orthodoxe Joden dreigen hun geduld met ultraorthodoxe Joden te verliezen.

De ultraorthodoxe gemeenschap maakt zo'n tien procent uit van de Israëliische bevolking. Deze minderheid heeft het zwaar voor de kiezen gehad in het afgelopen jaar. Een onevenredige groot deel van de coronapatiënten in de ziekenhuizen en van de coronadoden was afkomstig uit ultraorthodoxe hoek.

Dat is niet geheel toevallig. Sommige ultraorthodoxe rabbijnen en hun volgelingen bleven de ernst van de situatie lange tijd bagatelliseren en negeerden overheidsvoorschriften. Religieuze scholen bleven open, bruiloften werden groots gevierd en bij de begrafenis van een vooraanstaande rabbijn (hij overleed aan de gevolgen van corona) kwamen zelfs vele duizenden volgelingen bijeen.

Het is mogelijk te wijzen op verzachtende omstandigheden. Daarvoor was vooral tijdens de lockdowns een groot deel van de Israëli echter ongevoelig. De spanning in de samenleving liep hoog op. Ingezonden brieven in kranten spraken boekdelen. En ook politici lieten zich niet onbetuigd.

Diaspora

Hoewel de religieuze breuklijn weer wat toegedekt lijkt, blijft het onderliggende wantrouwen groot. Terug naar het oude normaal zit er in Israël kortom niet in. Daarvoor is in het afgelopen jaar te veel gebeurd.

Herstel van de sociale samenhang zal voor welke nieuwe Israëliische regering dan ook een van de prioriteiten moeten zijn. Immers, Joden die het leven in de diaspora verkiezen boven een leven in Israël: dat is een omgekeerde wereld! «

Drs. A. Groothedde werkt voor het Centrum voor Israëlstudies in Jeruzalem.

